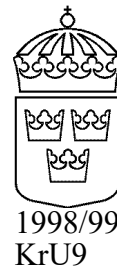

Kulturutskottets betänkande

1998/99:KrU9

Ersättningar och bidrag till konstnärer

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet motioner från allmänna motionstiden år 1998 om ersättningar och bidrag till konstnärer.

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande om nya riktlinjer för statens konstnärspolitik när det gäller kulturskaparnas villkor och bidragsreglernas utformning. Ett yrkande om att Konstnärsnämnden skall ta över fördelningen av den individuella visningsersättningen från organisationen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) avstyrks också.

Ett motionsförslag om att knyta det statliga konstnärstödet till olika projekt och konstnärliga uppdrag avstyrks med hänvisning till att yrkesmässiga uppdrag till professionella konstnärer inte bör betraktas som stöd och till att det statliga konstnärstödet utformning har överlåtits till de bidragsutdelande instanserna.

Vidare avstyrker utskottet motionsförslag om införande av regler om s.k. singelföretag för konstnärer och om vidgning av fonogramstödet vid utlåning på bibliotek.

Två motioner om jämställdhet mellan kvinnor och män vid fördelning av statligt konstnärstöd avstyrks, då frågan bl.a. uppmärksammats i samband med 1998 års konstnärspolitiska proposition (1997/98:87) och då Konstnärsnämnden har fått regeringens uppdrag att uppmärksamma och redovisa frågor som rör jämställdheten.

Utskottet redovisar att regeringen givit Arbetsmarknadsverket i uppdrag att år 2000 redovisa insatser och stödåtgärder för att underlätta yrkesdansares yrkesbyte efter dansarkarriärens slut. Mot denna bakgrund avstyrks två motionsyrkanden.

Utskottet gör ett tillkännagivande med anledning av ett motionsyrkande om en vidgning av kretsen av nominerande konstnärorganisationer då det gäller utseende av styrelserna för Konstnärsnämnden och Sveriges bildkonstnärsfond.

Slutligen avstyrks ett motionsyrkande om främjande av samverkan mellan professionella kulturarbetare och amatörer.

Till betänkandet har fogats nio reservationer.

1998/99:Kr254 av Lennart Kollmats och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheten att inrätta ett rådgivningscenter för dansare.

1998/99:Kr255 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelning av visningsersättning.

1998/99:Kr256 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kulturskaparnas villkor och bidragsreglernas utformning.

1998/99:Kr272 av Inger Davidson m.fl. (kd) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att stödet till enskilda konstnärer i större utsträckning skall knytas till särskilda projekt eller bestämda konstnärliga uppdrag,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av dansutbildningen.

1998/99:Kr274 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om s.k. singelföretag,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inom ramen för de inkomstgarantier som fördelas enligt förordningen (1976:504) om inkomstgarantier för konstnärer skriva in att en jämn könsfördelning skall vara ett prioriterat mål,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att alla konstnärsorganisationer bör ges förslagsrätt vid förordnande av ledamöter i styrelsen för Konstnärsnämnden och för Sveriges bildkonstnärskommitté.

1998/99:Kr275 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

24. att riksdagen ger regeringen i uppdrag att inför budgeten 2000 återkomma med förslag till finansiering vad gäller ersättning till upphovsman för utlåning av musikaliska verk från samtliga bibliotek som omfattas av bibliotekslagen,

27. att riksdagen beslutar att i enlighet med vad i motionen anförts uppdrar åt regeringen att utvärdera Konstnärsnämndens fördelning av konststödet för att klargöra om kvinnor diskrimineras i bidragsgivningen på grund av sitt kön,

35. att riksdagen enligt vad i motionen anförts uppdrar åt regeringen att överväga stöd till beställning av kompositioner och dramatiska verk utformade på ett sådant sätt att amatörculturlivets behov kan tillgodoses och samverkansformer kan utvecklas och fördjupas mellan amatörculturlivet och etablerade tonsättare och dramatiker.

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet yrkanden i sex motioner väckta under allmänna motionstiden 1998. Motionsyrkandena rör ersättningar och bidrag till konstnärer.

Våren 1998 behandlade utskottet regeringens förslag om konstnärernas villkor (prop. 1997/98:87, bet. 1997/98:KrU13, rskr. 1997/98:303).

Propositionen föregicks av tre utredningar. Konstnärliga arbetsmarknadsutredningen avgav betänkandet *Arbete åt konstnärer* (SOU 1997:183). Konstnärsstödsutredningen avgav betänkandet *Generella konstnärsstöd* (SOU 1997:184) samt redovisade tre undersökningar om konstnärernas verksamhetsinriktning och ekonomiska förhållanden i en bilaga till betänkandet (SOU 1997:190). Slutligen avgav Konstnärsstödsutredningen betänkandena *En fond för unga konstnärer* (SOU 1997:106) och *Fonogramersättning* (SOU 1997:140).

I 1998 års konstnärspolitiska proposition föreslogs en rad nya stödformer samt förstärkningar av bidrag m.m. till konstnärer för att öka deras möjligheter att kunna ägna sig åt och försörja sig på sin konstnärliga verksamhet. Riksdagen godkände regeringens förslag, som bl.a. gällde verksamhetsbidrag till vissa utställare, bidrag till kollektivverkstäder, fonogramersättning för utlåning på folk- och skolbibliotek, försöksverksamhet med en s.k. tredje anställningsform inom teaterområdet, stöd till nyskriven svensk dramatik, bidrag till en pjäsbank och försöksverksamhet med arbetsförmedling vid centrumbildningar. Med anledning av motioner beslöt riksdagen även om bidrag till ett nationellt folkmusikcentrum, om stöd till dokumentation och distribution av svenska konstverk på film samt om utvidgning av försöksverksamheten med arbetsförmedling vid centrumbildningar till att gälla även vid studieförbunden och Folkparkernas förmedlingsverksamhet.

I budgetpropositionen för 1999 beräknades medel för de nya och förstärkta stödformer som riksdagen godkände våren 1998. Riksdagen anvisade de begärda medlen (prop. 1998/99:1 utg.omr. 17, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55).

Bidrag och ersättningar till konstnärer

Vid 1997/98 års riksmöte yrkade Moderata samlingspartiet i en motion avslag på den konstnärspolitiska propositionen (prop. 1997/98:87). Motionärerna, vars förslag avsågs av riksdagen, yrkade att regeringen skulle återkomma med ett nytt förslag utformat i enlighet med de riktlinjer som drogs upp i motionen. Nu återkommer partiet i motion Kr256 (m) med motsvarande förslag om *kulturskaparnas villkor och bidragsreglernas utformning* (yrkande 6). Motionärernas utgångspunkt är att konstnärer och kulturskapare skall kunna arbeta under sådana villkor att deras verksamhet inte i onödan hämmas av ekonomiska bekymmer, som har sin orsak i bl.a. skattesystemet och arbetsmarknadslagstiftningen. Skattelagstiftningen tar inte hänsyn till att konstnärer kan ha särskilda utvecklingskostnader i början av sin verksamhet.

Deras behov av att få göra avdrag för t.ex. studieresor och andra utvecklingskostnader bör mötas med generositet. Staten bör också kunna underlätta konstnärernas verksamhet genom att främja uppdragsverksamhet, ändra skatteregler för konstinköp och justera bokmomsen. Motionärerna anser att tiden för de statliga fleråriga stipendierna bör förkortas till att avse en femårsperiod. Därigenom skall ekonomiskt utrymme skapas för att ge stipendier till flera konstnärer. Stipendierna skall i första hand ges till unga, lovande konstnärer. Visningsersättning bör fördelas på ett sådant sätt att alla yrkesverksamma konstnärer som uppfyller rimliga kvalitetskrav skall kunna komma i fråga. En större del av biblioteksersättningen bör gå till de enskilda författarna och en mindre del än vad som är fallet i dag till pensioner, stipendier och bidrag.

Som utskottet redovisat har riksdagen våren 1998 godkänt regeringens förslag i den konstnärspolitiska propositionen om utformningen av ett förstärkt statligt stöd till konstnärerna och därefter under hösten 1998 anvisat medel i enlighet härmed för budgetåret 1999. Utskottet anser att det inte finns anledning för riksdagen att nu ompröva sina beslut i dessa frågor och föreslår att riksdagen avslår motion Kr256 (m) yrkande 6.

I motion Kr255 tar Moderata samlingspartiet upp frågan om *fördelningen av den individuella visningsersättningen*. Den bör inte fördelas av upphovsrättsorganisationen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) utan av Konstnärsnämnden som fördelar övriga bidrag och ersättningar till konstnärer (yrkande 10).

Utskottet påminner om att individuell visningsersättning fanns under fem år fram t.o.m. budgetåret 1992/93 i form av ett standardiserat, mindre, årligt belopp som fördelades till alla konstnärer som hade minst tio konstverk i offentlig ägo utan att någon form av konstnärlig bedömning gjordes. Ersättningen fördelades av Bildkonstnärnsfonden inom Konstnärsnämnden. Bildkonstnärnsfonden avskaffade därefter denna form av bidrag till förmån för selektiva arbetsstipendier, internationellt kulturutbyte och pensionsbidrag. Vid 1994/95 års riksmöte begärde riksdagen att den individuella visningsersättningen skulle återinföras. I 1996 års kulturproposition föreslog regeringen att en återinförd individuell visningsersättning skulle fördelas av BUS, som också ålades att utforma kriterierna för fördelningen. Riksdagen godkände regeringens förslag (bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Vid budgetbehandlingen inför budgetåret 1999 förstärktes medlen till den individuella visningsersättningen i enlighet med vad som aviserats i den konstnärspolitiska propositionen våren 1998.

Utskottet kan inte finna att det i motionen anförts några skäl som skulle föranleda riksdagen att ändra formerna för fördelningen av den individuella visningsersättningen. De nuvarande formerna har tillämpats endast i två år. Utskottet förutsätter att regeringen efter en tid låter göra en utvärdering av effekterna av den återinförda och förstärkta individuella visningsersättningen. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr255 (m) yrkande 10.

Kristdemokraterna återkommer i motion Kr272 med sitt förslag att *stödet till enskilda konstnärer* i större utsträckning skall knytas till särskilda projekt

eller bestämda konstnärliga uppdrag (yrkande 5). Motionärerna anser att behoven av utsmyckning av daghem, skolor, sjukhus, bibliotek, parker och torg därigenom skall kunna tillgodoses samtidigt som konstnärerna erhåller stöd för att kunna vara verksamma inom sitt yrke.

Utskottet erinrar om att staten inte kan påverka kommunernas egen planering av den konstnärliga utsmyckningen av daghem, skolor, parker m.m. Dock finns numera vissa statliga medel avsatta för bidrag till kommuners och fastighetsägares konstnärliga utsmyckning av icke-statliga offentliga miljöer, varvid bostadsområden, skolor och miljöer där barn och ungdomar vistas skall prioriteras (se vidare i bet. 1998/99:KrU6). Utskottet förutsätter självfallet att både sådan konstnärlig utsmyckning i kommuner där staten ger bidrag och annan konstnärlig utsmyckning i kommunerna genomförs på ett sådant sätt att uppdrag lämnas till professionella konstnärer, som därmed får bättre möjligheter att försörja sig på sin konstnärliga verksamhet. Sådana yrkesmässiga uppdrag bör inte betraktas som någon form av stöd till konstnärer.

När det gäller det statliga stödet till konstnärer som utgår i form av ersättningar och bidrag har utskottet vid tidigare tillfällen framhållit att riksdagen beslutar om den totala volymen och om vissa riktlinjer, medan utformningen av reglerna överläts till de bidragsutdelande instanserna (senast i bet. 1997/98:KrU13 s. 14–15).

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen avslår motion Kr272 (kd) yrkande 5.

Enligt motion Kr274 (mp) yrkande 11 skall riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att regeringen bör förelägga riksdagen ett förslag om s.k. *singelföretag*. Vid beredningen av frågan inom Regeringskansliet bör det förslag som presenterades av Konstnärstödsutredningen i betänkandet Generella konstnärstöd (SOU 1997:184) kunna tjäna som förebild.

Utskottet påminner om att Konstnärstödsutredningen i sitt betänkande Generella konstnärstöd (SOU 1997:184) avrådde från införande av den modell för generell stöd som presenterades i betänkandet. Modellen togs inte heller med bland förslagen i den konstnärspolitiska propositionen. Utskottet, som avstyrkte ett motsvarande motionsyrkande vid föregående riksmöte (bet. 1997/98:KrU13 s. 11), föreslår att riksdagen avslår det nu aktuella yrkandet, nämligen Kr274 (mp) yrkande 11.

Vid föregående riksmöte godkände riksdagen regeringens förslag att en *fonogramersättning* skulle införas för lån av ljudupptagningar av musikaliska verk på folk- och skolbibliotek (prop. 1997/98:87, bet. 1997/98:KrU13, rskr. 1997/98:303). Medel för ändamålet anvisades i enlighet med förslag i budgetpropositionen för år 1999 (prop. 1998/99:100 utg.omr. 17 s. 87, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55).

I motion Kr275 (v) hemställs att fonogramersättningen fr.o.m. budgetåret 2000 skall omfatta utlåning från samtliga bibliotek som omfattas av bibliotekslagen (1996:1596), dvs. även länsbibliotek, lånecentraler, högskolebibliotek och andra av staten finansierade bibliotek (yrkande 24).

Utskottet anser att en tids erfarenheter av den nuvarande fonogramersättningen bör avvaktas innan en utvidgning av stödet diskuteras. En utvidgning

skulle vidare medföra ett ökat resursbehov som bör vägas mot andra behov av resurser i en samlad budgetbehandling efter utvärdering. Utskottet avstyrker motion Kr275 (v) yrkande 24.

Jämställdhet

Enligt motion Kr274 (mp) skall förordningen (1976:504) om inkomstgarantier för konstnärer ändras så att det skall finnas föreskrivet att en *jämn könsfördelning bland innehavarna av inkomstgarantier* skall vara ett prioriterat mål (yrkande 12).

Inkomstgaranti skall enligt förordningen (1976:504) beviljas konstnärer som står för konstnärlig verksamhet av hög kvalitet och stor betydelse för svenskt kulturliv. Innehavare utses av regeringen. Medel beräknas under anslaget E 2 Ersättningar och bidrag till konstnärer. Antalet garantirum uppgår år 1999 till 157, varav 11 avser personer som innehaft tidsbegränsade lärartjänster inom högre konstnärlig utbildning.

Vid 1997/98 års riksmöte anförde regeringen i den konstnärspolitiska propositionen att det är angeläget att de insatser som föreslogs i propositionen används för att undanröja rådande skillnader i villkor mellan män och kvinnor inom konstnärsyrket. Det får självfallet förutsättas att regeringen är uppmärksam på dessa frågor också när det gäller bidrag och ersättningar i övrigt till konstnärer. Det kan också nämnas att Konstnärsnämnden har som övergripande mål att bl.a. hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden och att nämnden har fått regeringens uppdrag att på olika sätt uppmärksamma och redovisa fördelningen av det statliga konstnärstödet mellan kvinnor och män. Riksdagen bör inte begära att någon sådan särskild föreskrift om inkomstgarantiernas fördelning som begärs i motionen skall införas. Motion Kr274 (mp) yrkande 12 bör avslås av riksdagen.

I motion Kr275 (v) hemställs att riksdagen skall begära en *utvärdering av Konstnärsnämndens fördelning av stödet till konstnärer* (yrkande 27). Syftet skall vara att klargöra huruvida kvinnor diskrimineras vid bidragsgivningen på grund av sitt kön. Motionärerna anser att andelen kvinnor och andelen män sammantaget bör vara lika stor vid fördelningen av det statliga konstnärstödet även om de olika konstarterna har olika fördelning på kvinnor och män.

I den konstnärspolitiska propositionen (prop. 1997/98:87 s. 11) konstaterade regeringen att det omfattande utredningsarbete som föregått propositionen hade visat att det finns skillnader mellan manliga och kvinnliga konstnärers förutsättningar på den konstnärliga arbetsmarknaden och att exempelvis kvinnors inkomster är lägre än de manliga konstnärernas. Som redovisats ovan såg regeringen det som angeläget att de insatser beträffande det statliga konstnärstödet som föreslogs i propositionen skulle användas till att undanröja de rådande skillnaderna i villkor mellan kvinnor och män.

I regleringsbrevet för Konstnärsnämndens verksamhet budgetåret 1999 ställer regeringen krav på återrapportering av den kvantitativa och kvalitativa utvecklingen inom bidragsfördelningen. Vidare skall redovisas utvecklingen

av bidragsgivningens kvalitet och effekter avseende konstnärernas ekonomiska och sociala villkor. Konstnärsnämnden skall löpande förse regeringen och andra intressenter med information om utvecklingen av konstnärernas ekonomiska och sociala situation. Nämnden skall även redogöra för vilka metoder som används därvidlag och för orsakerna till eventuella skillnader mellan manliga och kvinnliga konstnärer. Vidare ställer regeringen ett krav på Konstnärsnämnden, nämligen att resultatet av all nämndens verksamhet skall redovisas uppdelat på kvinnor och män, när inte särskilda skäl talar mot detta.

Med tanke på det omfattande utredningsarbete som nyligen genomförts inför 1998 års konstnärspolitiska proposition och de återrapporteringsuppdrag som regeringen lämnat till Konstnärsnämnden, både när det gäller bidragsfördelning och beträffande kvinnliga och manliga konstnärers villkor, anser utskottet att det inte är nödvändigt att begära en sådan utvärdering av Konstnärsnämndens verksamhet som föreslås i motionen. Utskottet utgår från att regeringen sammanfattar och redovisar för riksdagen de rapporter som Konstnärsnämnden framöver skall lämna till regeringen. Mot bakgrund av det anförda avstyrker riksdagen motion Kr275 (v) yrkande 27.

Dansares situation

Enligt motion Kr254 (fp) skall riksdagen begära att regeringen undersöker möjligheten att inrätta ett *rådgivningscentrum för dansare* (yrkande 3). Dansare bör få stöd och hjälp att finna en ny yrkeskarriär, när de slutar som dansare vid relativt låg ålder. Frilansdansare har inte den låga pensionsålder som institutionsanställda dansare har och måste kunna försörja sig fram till vanlig pensionsålder. Det bör också vara möjligt att hitta en yrkesverksamhet där dansarerfarenheten är en värdefull bakgrund. Vid åtminstone en rådgivningsinstitution i landet, eventuellt i anslutning till ett arbetsförmedlingskontor, bör det finnas personal med specialinriktning på rådgivning till dansare.

Vid riksdagsbehandlingen av den konstnärspolitiska propositionen våren 1998 behandlade kulturutskottet motioner om dansares möjligheter att få rådgivning inför en ny yrkesverksamhet efter dansarkarriärens slut (bet. 1997/98:KrU13 s. 19–20). Kulturutskottet ansåg att särskilda åtgärder måste vidtas för att underlätta för dansarna att finna nya yrkesvägar. Frågan borde, enligt utskottets mening, lösas med utnyttjande av den befintliga arbetsförmedlingsorganisationen genom att – inom ramen för tillgängliga resurser – en eller flera handläggare anställs för ändamålet. På så sätt borde en form av rådgivningscentrum skapas inom arbetsförmedlingsorganisationen på ett eller två ställen i landet. Utskottet betonade att sådan rådgivning kräver speciell kunskap om dansares utbildning, arbetssituation och kvalifikationer, vilket måste beaktas vid valet av handläggare. Utskottet förutsatte att regeringen skulle medverka till att frågan får sin lösning inom arbetsförmedlingsorganisationen.

I regleringsbrevet för år 1999 avseende Arbetsmarknadsverket har regeringen lämnat ett uppdrag till verket att i februari 2000 redovisa vilka insatser och stödåtgärder arbetsförmedlingarna ger yrkesdansarna för att underlätta yrkesbyte.

Utskottet anser att det inte torde vara påkallat att riksdagen gör ett sådant uttalande om ett rådgivningscenter för dansare som begärs i motion Kr254 (fp). Utskottet anser att Arbetsmarknadsverkets rapport till regeringen bör avvaktas innan ytterligare åtgärder övervägs. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr254 (fp) yrkande 3.

Även i motion Kr272 (kd) uppmärksammas att dansare har en kort yrkeskarriär. Mot denna bakgrund bör det redan i dansarutbildningen finnas en förberedelse till en alternativ karriär och en planering för *dansares vidareutbildning och omskolning*. Dansares erfarenheter bör kunna tas till vara inom olika delar av samhället. En översyn av dansarutbildningen bör därför göras snarast (yrkande 16).

Motsvarande motionsyrkanden har under senare år avstyrkts av utbildningsutskottet och därefter avlagits av riksdagen (bet. 1996/97:UbU1 s. 70 och bet. 1997/98:UbU13 s. 8). Hösten 1996 anförde utbildningsutskottet att Danshögskolan på senare tid uppmärksammat de problem som tagits upp i då aktuella motioner och även övervägt åtgärder. Utbildningsutskottet ansåg att problemen skulle kunna tas upp i ett samarbete mellan högskolor och utgick från att problemen även var välkända för de ansvariga vid dansarutbildningar i enskild regi. Det borde enligt utbildningsutskottets mening ankomma på utbildningsanordnarna och på dansarnas egna organisationer att ta initiativ till lösning på problemen.

Med hänvisning till vad utbildningsutskottet tidigare anfört i frågan och till det ovan redovisade uppdrag som lämnats till Arbetsmarknadsverket av regeringen anser utskottet att riksdagen bör avslå motion Kr272 (kd) yrkande 16.

Förslagsrätt vid utseende av vissa styrelser

Miljöpartiet begär i motion Kr274 att alla konstnärsorganisationer, dvs. även de som i dag saknar förslagsrätt, bör ha förslagsrätt vid förordnande av ledamöter i styrelsen för Konstnärsnämnden och styrelsen för Sveriges bildkonstnärsfond (yrkande 15). Motionärerna anger inte hur många organisationer utöver de nuvarande nominerande organisationerna som skall ges nomineringsrätt.

Utskottet påminner om att Konstnärsnämndens styrelse enligt förordningen (1997:1153) med instruktion för Konstnärsnämnden skall bestå av högst elva ledamöter, varav en är ordförande och en vice ordförande. Inom Konstnärsnämnden finns styrelsen för Sveriges bildkonstnärsfond som handlägger och avgör ärenden om bidrag och ersättningar till bild- och formkonstnärer. Styrelsen för Sveriges bildkonstnärsfond består av högst tretton ledamöter, varav en är ordförande och en vice ordförande. Konstnärsnämndens styrelse skall bestämma vilka övriga bidragsfördelande organ som skall finnas inom nämnden och hur dessa organ skall vara sammansatta.

Regeringen utser enligt instruktionen för Konstnärsnämnden nämndens ordförande och vice ordförande samt de andra ledamöterna i styrelsen. Fem av styrelseledamöterna utses efter förslag av Konstnärliga och litterära yrkesutövaras samarbetsnämnd (KLYS), som är en samarbetsnämnd för arton fackliga riksorganisationer inom kulturområdet.

Vidare skall regeringen utse ordföranden, vice ordförande samt de andra ledamöterna av styrelsen för Sveriges bildkonstnärnsfond. Tre av ledamöterna utses efter förslag av Konstnärernas riksorganisation (KRO), två styrelseledamöter efter förslag av Sveriges konsthantverkare och industriformgivare (KIF), en styrelseledamot efter förslag av Föreningen Svenska Tecknare och en styrelseledamot efter förslag av Svenska Fotografers Förbund.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det inte är tillfredsställande att styrelserna för Konstnärnsnämnden och Sveriges bildkonstnärnsfond utses efter nominering endast från ett visst antal, i förordningen angivna, konstnärnsorganisationer. Det finns även andra organisationer som representerar konstnärer och konstnärsgupper. Utskottet anser att nomineringarna bör komma från en vidare krets av organisationer för att de två styrelserna skall kunna tillföras en så bred kunskap och kompetens som möjligt. Utskottet föreslår därför att riksdagen med anledning av motion Kr274 (mp) yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna att regeringen bör se över frågan om hur konstnärernas förslagsrätt skall kunna vidgas beträffande ledamöterna i styrelserna för Konstnärnsnämnden och Sveriges bildkonstnärnsfond och att regeringen därefter för riksdagen bör redovisa hur regeringen avser att öka kretsen av nominerande organisationer.

Amatörkultur

I motion Kr275 (v) hemställs att regeringen bör överväga formerna för ett stöd till beställningar av kompositioner och dramatiska verk som är utformade på ett sådant sätt att amatörkulturlivets behov kan tillgodoses. Syftet med stödet skall också vara att utveckla och fördjupa samverkansformer mellan amatörkulturlivet och etablerade tonsättare och dramatiker (yrkande 35).

Utskottet har nyligen i sitt betänkande 1998/99:KrU7 (s. 12–14) behandlat frågor om amatörkulturen och redovisat olika statliga stödformer. Med hänvisning till denna redovisning avstyrker utskottet motion Kr275 (v) yrkande 35.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *kulturskaparnas villkor och bidragsreglernas utformning*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr256 yrkande 6,
res. 1 (m)
2. beträffande *fördelningen av den individuella visningsersättningen*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr255 yrkande 10,
res. 2 (m, kd, mp)
3. beträffande *stödet till enskilda konstnärer*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr272 yrkande 5,
res. 3 (kd)

4. beträffande *singelföretag*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr274 yrkande 11,
res. 4 (mp)
5. beträffande *fonogramersättning*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr275 yrkande 24,
res. 5 (v)
6. beträffande *jämn könsfördelning bland innehavarna av inkomstgarantier*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr274 yrkande 12,
res. 6 (mp)
7. beträffande *utvärdering av Konstnärsnämndens fördelning av stödet till konstnärer*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr275 yrkande 27,
8. beträffande *rådgivningscentrum för dansare*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr254 yrkande 3,
res. 7 (1 m, fp)
9. beträffande *dansares vidareutbildning och omskolning*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr272 yrkande 16,
res. 8 (kd)
10. beträffande *förslagsrätt vid utseende av vissa styrelser*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Kr274 yrkande 15
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
11. beträffande *amatörkultur*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr275 yrkande 35,
res. 9 (v)

Stockholm den 13 april 1999

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

I beslutet har deltagit: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), Lars Wegendal (s), Dan Kihlström (kd), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp), Hillevi Larsson (s), Roy Hansson (m) och Willy Söderdahl (v).

1. Kulturskaparnas villkor och bidragsreglernas utformning (mom. 1)

Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Bidrag och ersättningar till konstnärer som börjar med ”Som utskottet” och slutar med ”yrkande 6” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den statliga konstnärspolitiken, som lades av riksdagen vid 1997/98 års riksmöte, bör få en ändrad inriktning i enlighet med de riktlinjer för kulturskaparnas villkor och bidragsreglernas utformning som formuleras i motion Kr256 (m) yrkande 6. Konstnärer och kulturskapare skall kunna arbeta under sådana villkor att deras verksamhet inte i onödan hämmas av ekonomiska bekymmer. I skattelagstiftningen bör t.ex. hänsyn tas till att konstnärer kan ha särskilda utvecklingskostnader i början av sin verksamhet. Deras behov av att få göra avdrag för t.ex. studieresor och andra utvecklingskostnader bör mötas med generositet. Staten bör främja uppdragsverksamhet, ändra skatteregler för konstinköp och justera bokmomsen. De statliga långa, fleråriga stipendierna bör förkortas till att avse en femårsperiod. Därigenom skapas ekonomiskt utrymme för flera stipendier, som i första hand bör ges till unga, lovande konstnärer. Visningsersättning bör fördelas på ett sådant sätt att alla yrkesverksamma konstnärer som uppfyller rimliga kvalitetskrav skall kunna komma i fråga. En större del av biblioteksersättningen bör gå till de enskilda författarna och en mindre del än vad som är fallet i dag till pensioner, stipendier och bidrag. Riksdagen bör med bifall till motion Kr256 (m) yrkande 6 begära att regeringen utarbetar och förelägger riksdagen förslag till en förändrad konstnärspolitik i enlighet med motionen.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *kulturskaparnas villkor och bidragsreglernas utformning*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr256 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2. Fördelningen av den individuella visningsersättningen (mom. 2)

Inger Davidson (kd), Elisabeth Fleetwood (m), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Dan Kihlström (kd), Ewa Larsson (mp) och Roy Hansson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Bidrag och ersättningar till konstnärer som börjar med ”Utskottet kan” och slutar med ”yrkande 10” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna bakom motion Kr255 (m) att den återinförda individuella visningsersättningen inte skall fördelas av organisationen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS). Ersättningen skall fördelas av

Konstnärsnämnden, som fördelar den största delen av övriga ersättningar och bidrag till konstnärer. Den individuella visningsersättningen bör vidare fördelas på ett sådant sätt att alla yrkesverksamma konstnärer som uppfyller rimliga kvalitetskrav skall kunna komma i fråga. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr255 (m) yrkande 10 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *fördelningen av den individuella visningsersättningen* att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr255 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Stödet till enskilda konstnärer (mom. 3)

Inger Davidson och Dan Kihlström (båda kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Bidrag och ersättningar till konstnärer som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna bakom Kr272 (kd) anser utskottet att ett system för stöd till enskilda konstnärer bör utarbetas, som innebär att stödet i större utsträckning knyts till särskilda projekt eller bestämda konstnärliga uppdrag. Sådana projekt och uppdrag kan avse konstnärlig utsmyckning av förskolor, skolor, sjukhus, bibliotek, parker och torg. Regeringen bör utforma riktlinjer för ett sådant nytt stödsystem och förelägga riksdagen förslag om ändring av det nuvarande stödsystemet i enlighet härmed. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr272 (kd) yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *stödet till enskilda konstnärer* att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr272 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Singelföretag (mom. 4)

Ewa Larsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Bidrag och ersättningar till konstnärer som börjar med "Utskottet påminner om att Konstnärstödutredningen" och slutar med "yrkande 11" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det förslag till s.k. singelföretag som presenterades i Konstnärstödutredningens betänkande Generella konstnärstöd (SOU 1997:184) är mycket intressant och kan innebära förbättringar av konstnärernas möjligheter att försörja sig på sin konstnärliga verksamhet. Utskottet anser att regeringen åter bör överväga förslaget i utredningsbetänkandet och därefter återkomma till riksdagen med ett förslag i frågan. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr274 (mp) yrkande 11 som sin mening ge regeringen till känna,

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *singelföretag*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr274 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Fonogramersättning (mom. 5)

Charlotta L Bjälkebring och Willy Söderdahl (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Bidrag och ersättningar till konstnärer som börjar med ”Utskottet anser” och slutar med ”yrkande 24” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den nya fonogramersättningen bör utvidgas till att gälla ersättning för utlåning vid alla bibliotek som omfattas av bibliotekslagen (1996:1596), således inte endast folk- och skolbibliotek utan även länsbibliotek, lånecentraler, högskolebibliotek och andra av staten finansierade bibliotek. Regeringen bör i enlighet med motion Kr275 (v) förelägga riksdagen ett förslag om en sådan utvidgning i budgetpropositionen för år 2000. Riksdagen bör med bifall till motion Kr275 (v) yrkande 24 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *fonogramersättning*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr275 yrkande 24 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Jämn könsfördelning bland innehavarna av inkomstgarantier (mom. 6)

Ewa Larsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Jämställdhet som börjar med ”Vid 1997/98 års” och slutar med ”av riksdagen” bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör regeringen i förordningen (1976:504) om inkomstgarantier för konstnärer införa en bestämmelse om att en jämn könsfördelning bland innehavarna av inkomstgarantier skall eftersträvas. Detta bör riksdagen med bifall till motion Kr274 (mp) yrkande 12 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *jämn könsfördelning bland innehavarna av inkomstgarantier*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr274 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Elisabeth Fleetwood (m) och Lennart Kollmats (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Dansares situation som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet förutsatte vid föregående riksmöte att regeringen skulle medverka till en lösning av frågan om rådgivning till dansare om yrkesbyte när deras dansarkarriär är slut. Riksdagen gjorde dock inte något uttalande i frågan. Utskottet anser att det är av stor vikt att dansare verkligen får en sakkunnig och kvalificerad rådgivning. Riksdagen bör därför med bifall till motion Kr254 (fp) yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna att frågan om utformning och inrättande av ett särskilt rådgivningscentrum för dansare bör utredas. Ett sådant centrum skulle – som nämns i motionen – kunna inrättas antingen som en fristående enhet eller som en avdelning vid något arbetsförmedlingskontor.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *rådgivningscentrum för dansare*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr254 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Dansares vidareutbildning och omskolning (mom. 9)

Inger Davidson och Dan Kihlström (båda kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Dansares situation som börjar med "Motsvarande motionsyrkande" och slutar med "yrkande 16" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av att dansare har en kort yrkeskarriär bör det enligt utskottets uppfattning redan i grundutbildningen finnas en förberedelse till en alternativ karriär och en planering för dansares vidareutbildning och omskolning. Dansares erfarenheter bör kunna tas till vara inom olika delar av samhället vid en fortsatt yrkesverksamhet efter dansarkarriärens slut. En översyn av dansarutbildningen bör därför snarast genomföras i enlighet med vad som föreslås i motion Kr272 (kd) yrkande 16. Riksdagen bör med bifall till motionsyrkandet som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *dansares vidareutbildning och omskolning*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr272 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Amatörkultur (mom. 11)

Charlotta L Bjälkebring och Willy Söderdahl (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Amatörkultur som börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 35" bort ha följande lydelse:

Utskottet har nyligen i sitt betänkande 1998/99:KrU7 behandlat frågor om amatörkulturen. I reservation 8 till detta betänkande har en översyn föreslagits för att förbättra möjligheterna för samverkan mellan professionella kulturarbetare och amatörer. En översyn bör också göras av frågan om stöd till beställningar av kompositioner och dramatiska verk som är utformade på ett sådant sätt att amatörkulturlivets behov kan tillgodoses. Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr275 (v) yrkande 35 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *amatörkultur*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr275 yrkande 35 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Sammanfattning.....	1
Motionerna	1
Utskottet	3
Inledning.....	3
Bidrag och ersättningar till konstnärer	3
Jämställdhet	6
Dansares situation	7
Förslagsrätt vid utseende av vissa styrelser.....	8
Amatörkultur.....	9
Hemställan	9
Reservationer.....	11
1. Kulturskaparnas villkor och bidragsreglernas utformning (mom. 1), (m).....	11
2. Fördelningen av den individuella visningsersättningen (mom. 2), (m, kd, mp).....	11
3. Stödet till enskilda konstnärer (mom. 3), (kd).....	12
4. Singelföretag (mom. 4), (mp)	12
5. Fonogramersättning (mom. 5), (v)	13
6. Jämn könsfördelning bland innehavarna av inkomstgarantier (mom. 6), (mp).....	13
7. Rådgivningscentrum för dansare (mom. 8), (1 m, fp).....	14
8. Dansares vidareutbildning och omskolning (mom. 9), (kd).....	14
9. Amatörkultur (mom. 11), (v)	14